

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Бріцкан Тетяни Георгіївни
«Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування
інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Сучасні здобувачі початкової освіти є представниками цифрового покоління, тому особливого значення набувають засоби навчання на основі ІКТ, за допомогою яких учитель може створити більш досконалий інтерактивний контент та, додавши емоційної привабливості, задовільнити їхні не лише освітні потреби, а й врахувати їхню вікову своєрідність.

З огляду на вищезазначене, використання в освітньому процесі засобів навчання на основі ІКТ передбачає належний рівень сформованості в учителів початкової школи ІКТ-компетентності (інформаційно-цифрової компетентності). Ця особистісно-професійна якість, з-поміж інших, як зазначено у Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», й уможливорює виконання ним професійної функції А – навчання учнів предметів (інтегрованих курсів).

Відтак, опанування ІКТ, зокрема онлайн-сервісами, збагачує потенціал педагога щодо саме компетентного створення ним інтерактивного контенту. Адже це сприяє навчанню молодших школярів через інтенсифікацію таких пізнавальних процесів, як сприймання, розуміння й запам'ятовування навчальної інформації, забезпечуючи тим самим позитивну динаміку формування вмінь і навичок, а також зацікавленості дітей.

Вочевидь, що питання навчання молодших школярів з використанням засобів ІКТ має бути змістом підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Авторка небезпідставно наголошує на тому, що, незважаючи на численні дослідження щодо особливостей підготовки майбутніх учителів до застосування ІКТ, поза увагою дослідників ще й досі залишаються аспекти методично доцільного застосування саме комплексу різноманітних онлайн-сервісів та платформ під час виконання професійної функції А «Навчання предметів (інтегрованих курсів)».

Зазначимо, що Бріцкан Т.Г. було проаналізовано достатню кількість наукових досліджень і праць як українських, так і зарубіжних учених щодо підготовки майбутніх учителів до застосування ІКТ у професійній діяльності, що й дозволило виявити низку суперечностей, котрі мають місце в освітньому процесі ЗВО. Йдеться про неузгодженість між: особливостями сучасних молодших школярів, які є представниками цифрового покоління, та недостатньою готовністю вчителів початкової школи до застосування ІКТ у навчанні предметів та інтегрованих курсів; між великою кількістю сервісів та ресурсів для вчителів початкової школи та відсутністю обґрунтованого комплексу саме сервісів для повноцінної реалізації професійної функції А; між можливостями ІКТ як засобу підвищення ефективності навчання учнів та недостатнім ступенем їх віддзеркалення у методичній підготовці майбутніх учителів початкової школи.

Ось чому, на наше переконання актуальність проблеми, науково-педагогічному осмисленню одного з аспектів якої присвячене дослідження, не виникає жодних сумнівів. На часі не проста констатація своєрідності сучасної учнівської спільноти, як представників цифрового покоління, а розробка саме науково-виваженого підходу до системної підготовки майбутніх учителів до конструктивного навчання, зокрема, учнів початкової школи із застосуванням ІКТ. Відтак, важко переоцінити своєчасність проведення фундаментального дослідження означеного сегмента надзвичайно актуальної проблеми.

Слід зазначити, що дисертація є складником комплексної теми науково-дослідної роботи «Технології формування методичної

компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики» (2019-2023 рр., реєстраційний номер 0119U0020223, науковий керівник – професор С. Скворцова) кафедри математики і методики її навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Науковий апарат дослідження визначено чітко і представлено вмотивовано.

Дисертаційна робота добре структурована, що дозволило здобувачці досягти віддзеркалення в ній своєрідності обраного дослідницького підходу, спрямованого саме на повноцінне розкриття визначених у вступі завдань дослідження.

Зазначимо, що Т.Г. Бріцкан удалося на значному експериментальному матеріалі довести конструктивність розробленої й апробованої моделі (підрозділ 2.3 дисертації) підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ІКТ у навчанні молодших школярів предметів чи інтегрованих курсів. На схвалення заслуговує і той факт, що базового значення у проведеному педагогічному експериментів надано ключовій освітній галузі початкової школи – «Математика» та інтегрованим навчальним курсам; це узгоджується із вимогами Стандарту початкової освіти.

Надзвичайно суттєвим позитивом проведеного дослідження вважаємо фундаментальний характер запровадженого модельного підходу. Його конструктивність ретельно відстежено на базі трьох ЗВО та репрезентованій вибірці учасників. Експериментальне навчання проведено у вигляді двох серій за відповідною етапністю, де використано сукупність надійних дослідницьких процедур, включно й в розрізі критеріїв Пірсона, V-Крамера.

Бріцкан Т.Г. проведена належна робота щодо впровадження одержаних результатів в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкової школи у ЗВО. На всіляку підтримку заслуговують й численні додатки, а також активне використання у процесі дослідження найновіших та

найнадійніших результатів наукового пошуку, зокрема, відображених у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science.

Основні наукові положення й результати дослідження Бріцкан Т.Г. викладено у 25 працях (із них 7 одноосібних), у тому числі 3 статті в наукових фахових виданнях України; 9 статей – у зарубіжних виданнях (3 статті, які проіндексовано в міжнародній наукометричній базі Web of Science), 13 тез – у збірниках науково-практичних конференцій. Аналіз наукових робіт здобувача, що вказані у списку опублікованих праць за темою дисертації, дає можливість стверджувати, що опубліковані роботи повною мірою відображають основні положення та висновки дослідження.

В цілому вважаємо подане дослідження тим, котре вирізняється фундаментальністю та всіма ознаками, які притаманні дисертації аналітичного змісту та дослідженням саме нового покоління.

Високо і позитивно оцінюючи наукове та практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання, котрі мають здебільшого дискусійний характер. Так, на наш погляд, має місце подекуди переобтяженість тексту «подвійним посиланням» (підрозділ 2.2 дисертації). Нам видається, що потребує уточнення авторська позиція відносно осмислення тотожними освітньої галузі «Природничі науки» та інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Констатуємо, що при детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дисертаційне дослідження Бріцкан Тетяни Георгіївни «Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності» є завершеним самостійним, тим, що відповідає спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від

31.05.2019), та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка, Бріцкан Тетяна Георгіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

**доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної та початкової освіти,
Ізмаїльського державного гуманітарного університету**

Надія Кічук

Підпис доктора педагогічних наук, професора кафедри дошкільної та початкової освіти Ізмаїльського державного гуманітарного університету Кічук Н.В. засвідчую:

Начальник відділу кадрів

Г.М. Омельченко